

**СТРУШКА
МУЗИЧКА
ЕСЕН
2018**

**МУЗИКАТА
ПОМЕЃУ
АВТОРОТ
И
ПУБЛИКАТА**

Министерство за култура
на Република Македонија

---

21 - 23 Септември

Сојуз на композиторите на Македонија - СОКОМ

Музичко-научна манифестација
„СТРУШКА МУЗИЧКА ЕСЕН“

21-23 Септември, 2018

**Хотел „ДРИМ“ - Струга,
Република Македонија**

Музичко-научна манифестација

СТРУШКА МУЗИЧКА ЕСЕН

21-23 септември 2018

Организатори:

Сојуз на композиторите на Македонија – СОКОМ

Претседател: доц. м-р Сони Петровски

Ул. „Максим Горки“ бр. 18, 1000, Скопје, Република Македонија

Тел/факс: 02 3119 824, <http://sokom.mk>, e mail: sokom@sokom.mk

Селектор:

д-р Мирјана Павловска Шулајковска

Техничка организација:

Стручна служба на СОКОМ

Поддржана од Министерството за култура на Република Македонија

43. „Струшка музичка есен“
(1975 - 2018)

МУЗИКАТА ПОМЕЃУ ТВОРЕЦОТ И ПУБЛИКАТА

21 -23 септември 2018
Хотел „Дрим“, Струга
Република Македонија

Осврнувајќи се кон процесите на творештвото, оваа година се насочуваме кон разгледувањето на музиката помеѓу творецот и публиката. Предложената тема нуди широк дијапазон за претставување на трудови и истражувања за творечкиот момент на создавањето на музичките дела, нивната анализа и перцепција. Претставувајќи своевидна дефиниција, артикулација и организација на одредени состојби и размисли на самиот автор, музичкото дело опстојува во поглед на неговата рецепција и разбирање преку изведбата. Неговото толкување и повторно создавање, преку изведувачите, институциите посредници: концертни сали, театри и сл. и музичката критика, ширејќи ја мрежата на уметничко - социолошкиот мобилитет, претставува поврзувачка нишка помеѓу музичката творба, нејзиното прифаќање и публиката. Во овој контекст посочената тема отвора прашања кои би резултирале со нови истражувања во областа на музикологијата, етномузикологијата, музичката византологија, танцовата уметност, музичкото образование и педагогија, културната политика и улогата на медиумите во процесот на музичкото дело од авторот до публиката.

Како и секоја година, продолжуваме со континуирано представување на научни трудови од областа на македонското музичко минато и совремие. Во рамки

на конференцијата ќе ги одбележиме јубилеите на македонските творци: Александар Линин (110 години од раѓањето и 20 години од смртта), Драгослав Ортаков (90 години од раѓањето), Димче Николески (20 години од смртта) и Стојче Тошевски (10 години од смртта).

Со почит,
Сојуз на композиторите на Македонија

Селектор на СМЕ 2018
д-р Мирјана Павловска Шулајковска

Претседател на СОКОМ,
Вон.проф. м-р Сони Петровски

ПРОГРАМА

Петок, 21 септември 2018

15:00 – 18:00	Регистрација на учесниците
18:00	Хотел „Дрим“ - Свечено отворање
18:30 – 20:30	Одбележување на јубилеи и годишнини на македонски автори кои оставиле траен белег во македонското музичко творештво
Тема	

Претседавач: проф. д-р Јане Коцабашија

1. м-р Викица Костоска-Пенева: *Осврт кон делата за соло-пијано од македонските композитори Драгослав Ортаков, Стојче Тошевски и Димче Николески (кон одбележувањето на јубилеите: 90 години од раѓање на Драгослав Ортаков, 10 години од смртта на Стојче Тошевски и 20 години од смртта на Димче Николески)*
2. д-р Тихомир Јовиќ: *Полифонијата во творештвото на Димче Николески создадено во периодот 1960–1980 година*
3. м-р Горанчо Ангелов: *Музичките инструменти во научните публикации на д-р Александар Линин*

20:30	Вечера
-------	--------

Сабота, 22 септември 2018

09:00 – 11:00	Прва претпладневна сесија
Тема	Медиевистика

Претседавач: проф. д-р Илија Велев

1. проф. д-р Илија Велев: *Химнографските жанрови во македонската средновековна музичка и книжевна традиција*

2. м-р Игор Гулевски: ***Богословието и хирономијата во невматската нотација***
3. проф. д-р Јане Коџабашија: ***„Достојно ест“ на 5-ти глас од Јоан Хармосин – Охридски - антологиска творба на македонската музика од византиската музичка традиција***
4. д-р Мирјана Павловска-Шулајковска: ***Црковното пеење од словенско- византиската традиција на територијата на Македонија – осврт кон книгата „Антологија на македонското црковно пеење“ од Јане Коџабашија***

11:00 – 11:30

Пауза за кафе

11:30 – 13:00

Втора претпладневна сесија

Тема

Музичка педагогија и анализа

Претседавач: д-р Тихомир Јовиќ

1. Павлина Нечевска-Јосифова: ***Од музичката форма, преку говорот на науката, до музичката интерпретација***
2. Златица Жантевска-Пејиќ: ***Методолошките аспекти на учебниците по солфедж со елементарна теорија на музиката за прво, второ, трето и четврто одделение***
3. Зоран Настов: ***Аспекти на хармонскиот јазик на Суитата бр. 2 од балетот „Лабин и Дојрана“ од композиторот Трајко Прокопиев***

13:00 – 16:00

Ручек

16:00 – 17:00

Прва попладневна сесија

Тема

Интерпретација и музички едicii

Претседавач: д-р Александар Трајковски

1. м-р Глигор Гелебешев: ***Незапишаните пораки во нотниот текст кај композиторите***

2. д-р Лејла Беќири-Вула: ***Флејтата во камерната музика***

3. м-р Костадин Делиниколов: ***Кон улогата и целите на историско-критичките музички едиции***

17:00 – 17:30

Пауза за кафе

17:30 – 19:00

Тема

Втора попладневна сесија

Музика, поезија, филм

Претседавач: проф. д-р Ана Мартиноска

1. проф. д-р Ана Мартиноска: ***Современата македонска поезија преточена во музика***

2. д-р Александар Трајковски: ***Приемот на музиката од македонските играни филмови од страна на публиката (постигнати ефекти од комуникацискиот процес)***

3. д-р Биљана Рајчинова-Николова: ***Кон спецификите на тријадата музика – филм - публика (музиката на Трајко Прокопиев во филмот „Фросина“)***

19.30

Вечера

21.00

Концерт на Ансамблот “КонТемпора”

Недела, 23 септември 2018

09:00 – 11:00

Тема

Прва претпладневна сесија

Етномузикологија, медиуми, популарни жанри

Претседавач: проф. д-р Венцислав Димов

1. м-р Весна Малјановска: ***Застапеноста на балетската уметност на телевизиските екрани***

2. проф. д-р Лозанка Пејчева: ***Илија Луков: амбасадор на бугарската песна надвор од Бугарија***
3. проф. д-р Венцислав Димов: ***Родно, народно, локално, популарно - осврти на медиумските слики за популарната и народната музика во Бугарија и Македонија***
4. м-р Елени Новаковска: ***Делувањето на забавниот оркестар и Биг- бендот при КУД „Македонка“ од Штип***
5. д-р Јулијана Папазова /м-р Дојрана Прокопиева: ***Алтернативната музичка сцена во Љубљана и Скопје***

11:00 – 12:00

Завршна дискусија

12:30- 14:00

Ручек

Заминување на учесниците

АПСТРАКТИ

ЈУБИЛЕИ

м-р Викица Костоска-Пенева, ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“, Скопје

***Осврт кон делата за соло-пијано од македонските композитори
Драгослав Ортаков, Стојче Тошевски и Димче Николески***

***(кон одбележувањето на јубилеите: 90 години од раѓањето на
Драгослав Ортаков, 10 години од смртта на Стојче Тошевски и 20
години од смртта на Димче Николески)***

Во историјата на македонската музичка култура имињата на композиторите Драгослав Ортаков, Стојче Тошевски и Димче Николески имаат оставено длабока трага во сите сфери на нивното делување. Во 2018 година одбележуваме значајни јубилеи за нив и во прилог го посветуваме овој труд, осврнувајќи се на еден сегмент од нивниот творечки опус – делата за соло пијано. Преку анализата на делата: „Детска свита“ за пијано од 1961, „Суита“ за пијано од 1960 и „Соната“ за пијано од 1990 од Драгослав Ортаков; „Три минијатури“ за пијано од 1961, „Суита“ за пијано од 1964 и „Капричо за Тодор Светиев“ од 1999 од Стојче Тошевски и „Пет фолклорни игри“ за пијано од 1964, „Тажен танц“ за пијано од 1964 и „Свита“ за пијано од 1965 од Димче Николески ќе ги издвоиме обележјата и спецификите на нивниот композиторски стил и ќе повлечеме паралели и заклучоци за времето во кое овие дела за соло пијано се создадени.

д-р Тихомир Јовиќ, Факултет за музичка уметност, Скопје

***Полифонијата во творештвото на Димче Николески создадено во
периодот 1960–1980 година***

Димче Николески (с. Косел, Охридско, 13.1.1943–2.4.1998, Скопје), музички новинар, публицист и композитор, е еден од генерацијата македонски композитори чие делување главно се одвива во 1970-тите и 1980-тите години од XX век. Неговото творештво е насочено првенствено кон жанровите на камерната музика. Во периодот 1960–1980 година опусот на Николески брои 36 жанровски разновидни дела.

Целта на овој труд е да го образложи пристапот на авторот кон полифониот слог како принцип на организација на музичката материја. Конкретно, истражувањето ќе биде насочено кон утврдување на видот, начинот и обемот на употреба на полифонијата во творештвото на Димче Николески создадено во наведениот дваесетгодишен временски период. За оваа цел беше формиран корпус од достапните дела (партитури и снимки) од опусот на авторот. Клучни зборови: полифонија, полифони форми.

м-р Горанчо Ангелов, Музичка академија, УГД, Штип

***Музичките инструменти во научните публикации на д-р
Александар Линин***

Д-р Александар Линин како прв доктор на музички науки во Р. Македонија а според нас, и првиот етноорганолог, предизвикува посебно внимание бидејќи со неговите истражувања македонската етномузикологија и етноорганологија добиваат едно повисоко научно претставување на стекнатите сознанија. Проучувајќи го неговиот научен пат не можеме да не го забележиме неговиот огромен истражувачки опус кој ги опфаќа сегментите кои го претставуваат музичкиот фолклор, а тоа е вокалната и инструментална музика и музичките инструменти. Линин во своите истражувања опфаќа теми кои претходно воопшто не се обработувани поради што од денешна инстанца можеме да согледаме дека постои голем недостаток на пишан научен материјал за просторот на кој се простира денешна Р. Македонија, нешто што со делувањето на Линин значително се надополнува. Неговите продлабочени студии го намалуваат овој недостаток а воедно и отвораат нов пат во развојот на македонската етномузикологија и етноорганологија. Нашиот интерес е насочен кон научните достигнувања на Линин во кои тој ги опфаќа музичките инструменти со кои се служи народот во Р. Македонија. Имајќи предвид дека од неговите истражувања и публикување на истите има поминато подолг временски период, во нашето истражување ќе направиме анализа на монографијата „Народните музички инструменти во Македонија“, во која Линин поставува одредени методологии во произнесувањето на сумираните сознанија. Нашата цел е да го претставиме неговиот потфат во кој прави преглед и систематизација на музичките инструменти според начинот на произведување на тонот и нивната употреба, а произнесува и голем број на информации поврзани со технологијата на изработување на инструментите. Клучни зборови: истражувања, публикации, музички инструменти, методологии.

МЕДИЕВИСТИКА

**проф. д-р Илија Велев, Институт за македонска литература при
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Скопје**

***Химнографските жанрови во македонската средновековна музичка
и книжевна традиција***

Во рамките на медијавистичкиот тематски блок од научниот симпозиум на годинашнава „Струшка музичка есен“ ќе биде функционално да се изложат средновековните музички и книжевни химнографски жанрови, што ја одбележувале духовната и културната традиција на просторот на Македонија и пошироко на Балканот. На тој начин ќе се изложат основните карактеристики на овој вид жанровски ансамбл преку популарна форма на претставување, при што за

пошироката научна и културна јавност ќе се произнесат основните сознанија за текстолошките, стилско-изразните, музичко-структурните и културолошките интроспекции на химнографското музичко и книжевно творештво. Еден значаен дел од современото македонско музичко и поетско-книжевно творештво инспиративно се напојува токму од традиционалните средновековни химнографски жанровски видови, а се понагласено се забележува и нивното место во современото македонско црковно пеење.

проф. д-р Јане Коџабашија, Универзитет „Евро–Балкан“, Скопје

***„Достојно ест“ на 5-ти глас од Јоан Хармосин-Охридски
-антологиска творба на македонската музика од византиската
музичка традиција***

Меѓу носителите на преродбенските идеи во Македонија за враќање кон сопствените културни вредности, кон народниот говор и богослужба на црковно-словенски јазик, среќаваме и голем број претставници на црковниот живот во Македонија. Некои од нив имаат значајна улога, како во развојот на црковното пеење од византиската традиција, така и во остварувањето на вековните народни идеали. Еден од најзначајните е Јоан Хармосин-Охридски (1829–1890), авторот на „Достојно ест“ на 5-ти глас, антологиска творба на македонската црковна музика од византиската традиција.

м-р Игор Гулевски, храм „Пресвета Богородица“, Битола

Богословието и хирономијата во невматската нотација

Според пронајдените ракописи, невматската нотација во текот на своите развојни фази опстојува и се практикува повеќе од еден милениум. Овој црковно-музички систем кој во себе содржи повеќе теоретски и практични аспекти, во себе го има и богословскиот аспект којшто е неодвоив дел од византиското црковно пеење. Во рефератот ќе се опфати и хирономијата. Кога зборуваме за хирономијата треба да се нагласи дека, покрај тоа што претставува раководење со псалтите од страна на диригентот во богослужбата, оставена во наследство од Светите отци на православната црква, преку неа симболично се изразуваат и одредени богословски теми. Претходното изложено го афирмира ставот дека византиската црковна музика е специфична сакрална музичка уметност која е неразделен дел од богослужбениот процес.

д-р Мирјана Павловска-Шулајковска, ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“, Скопје

***Црковното пеење од словенско – византиската традиција на
територијата на Македонија – осврт кон книгата „Антологија на
македонското црковно пеење“ од Јане Коџабашија***

Овој научен труд ги претставува резултатите од истражувањата на црковното пеење од словенско-византиската традиција во Македонија, воедно осврнувајќи се кон книгата „Антологија на македонското црковно пеење“ од Јане Коцабашија. Откриените ракописни и печатени псалтирии и дејноста на црковно – музичките дејци претставуваат континуитет на Св. Климентовото предание и имаат историско значење не само за развојот на источното црковно пеење во Македонија, туку и за зачувувањето на културниот идентитет на македонскиот народ. Овие истражувања ја добиваат својата ревалоризација и во нашево време со реафирмацијата на црковното пеење од словенско– византиската традиција во Македонија.

МУЗИЧКА ПЕДАГОГИЈА И АНАЛИЗА

Павлина Нечевска-Јосифова, ДМБУЦ „Илија Николовски –Луј“, Скопје

Од музичката форма, преку говорот на науката, до музичката интерпретација

Предложената тема, благодарейќи на моето долгогодишно искуство, се осврнува кон значајноста на совладувањето на научните дисциплини, кои се услов за свесното совладување на формата на музичките дела. Тоа е, всушност, идентитетот на самата творевина, кој ги насочува инструкциите во макро и микро формата, во свесноста на интерпретацијата на делата, класифицирани: како од различни творечки периоди, така и од нивниот јазик на изразувањето. Искуствата и резултатите од наставата во средното насочено образование, треба да ги пренесам, како верен и искрен податок, пред претстојната надградба при понатамошните студии.

Златица Жантевска-Пејиќ, ДМБУЦ „Илија Николовски – Луј“, Скопје

Методолошките аспекти на учебниците по солфеж со елементарна теорија на музиката за прво, второ, трето и четврто одделение

Во трудот ќе бидат претставени и анализирани различните методолошки аспекти потребни во градењето и едукацијата во прво, второ, трето и четврто одделение од деветгодишното основно музичко образование. Во тој контекст ќе бидат претставени учебниците по солфеж со елементарна теорија на музиката за прво, второ, трето и четврто одделение од авторите: Милица Василеска-Калајџиеска, Златица Жантевска-Пејиќ и Данијела Весиќ.

Согласно наставните програми предвидени за основното музичко образование, во претставените учебници се обработуваат разновидни техники за развој на музичкиот слух и музичката наобразба на учениците преку вежби за музичко описменување, ритам, интонација и музичка меморија.

Зоран Настов, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Аспекти на хармонскиот јазик на Суитата бр. 2 од балетот „Лабин и Дојрана“ од композиторот Трајко Прокопиев

Науката за хармонијата е теориска музичка дисциплина која ги проучува акордите, односите и врските помеѓу нив, разрешувањата, барајќи законитости врз кои во рамките на одреден стил се изградени норми за хармонското мислење. Во однос на аналитичката литература посветена на истражување на хармонијата и хармонскиот јазик, мора да се спомене дека го следи континуитетот на хармонскиот музички концепт кој еволуира низ музичката историја. За македонската музичка култура и уметност и создавањето на историјата за музичка уметност анализата на творештвото на македонските композитори е многу значајна. Издвоени се некои аспекти на хармонскиот јазик кои претставуваат услов за поставување на едно музичко дело, за оформувањето на музичката мисла и реализирање на музичкиот тематизам на македонскиот композитор кој оставил траен белег во македонската музичка историја, Трајко Прокопиев. Балетот „Лабин и Дојрана“ го создава 1958 год., како едно од неговите позначајни творечки достигнувања и подоцна ги издвојуваат балетските суити од кои се фокусираме на Суитата бр. 2.

Клучни зборови: хармонија, хармонски јазик, Трајко Прокопиев, Лабин и Дојрана, суита.

ИНТЕРПРЕТАЦИЈА И МУЗИЧКИ ЕДИЦИИ

м-р Глигор Гелебешев, ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“, Скопје

Незапишаните пораки во нотниот текст кај композиторите

Трудот има за цел да укаже и на некој начин докаже, за постоење на пораки, приказна, содржина или одредена состојба на композиторот, при процесот на компонирање на одредено дело од својот опус. Обид, да се одговори на прашањето, дали музиката, како уметност, како естетска вредност, во моментот на создавање е моментална инспирација или во себе содржи одредена содржина и порака (прифаќање и негирање на Едуард Ханслик).

д-р Лејла Беќири-Вула, Нов Бугарски Универзитет, Софија

Флејтата во камерната музика

Мојата докторска студија е интерпретативна теза на изведувач – флејтист. Во оваа студија се анализира и обработува важноста и улогата на флејтата како дувачки инструмент во камерната музика и тоа низ различни камерни состави почнувајќи од дует до квинтет, во различни состави на (само) дувачки ансамбл со

и без клавир, во групација инструменти од иста и различна група (дувачки или жичени инструменти) низ вековите кои опфаќаат различни стилови и епохи. Истата студија е проследена со шест рецитали од различни камерни состави и програми како и со детална анализа на програмот почнувајќи од хармонска, формална, историска анализа, па сè до најситните специфики на израз и интерпретација.

**м-р Костадин Делиниколов, надворешен соработник на
музиколошкиот институт Детмолд/Падерборн**

Кон улогата и целите на историско-критичките музички едicii

Музичката едiciiја или музичката филологија, како една од централните области на историската музикологија, игра значајна улога во рецепцијата на едно дело или еден репертоар. Со проучувањето на музичките извори и нивното интерпретирање преку едиторската работа делото воопшто станува достапно за науката и за музичката пракса. Притоа низ историјата на едиторската работа се среќаваат различни пристапи, различни цели и приоритети, а со тоа и различни типови на едiciiи. Во поглед на македонското музичко културно наследство во окцидентална традиција, од интерес е прашањето за нови едiciiи и со тоа адекватно зачувување пред сè на делата на пораните генерации на македонски композитори, како репертоар кон кој веќе може да се пристапи од една поголема историска дистанца.

МУЗИКА, ПОЕЗИЈА, ФИЛМ

**проф. д-р Ана Мартиноска, Институт за македонска литература, УКИМ,
Скопје**

Современата македонска поезија преточена во музика

Трудот поаѓа од фактот дека поезијата и музиката отсекогаш се сметале за сродни уметнички области, „sister arts“. И поединечно, и во деловите во кои се допираат или преклопуваат тие се интересни за толкување во рамки на културолошките студии, и тоа во поглед на естетските и културните интеракции меѓу поезијата и музиката, но особено и во однос на разнишувањето на границите помеѓу нив.

Следејќи го сознанието дека „Музиката може директно да се повикува на книжевноста, во смисла и на начин што некој композитор може да земе завршен, претходно постоен поетски текст и да го „пресоблече“ во тонови. Во тој случај, наместо да зборуваме едноставно за превод, може да зборуваме за сложување на една врз друга и за интеракција на две форми и структури, литературната и музичката“ (Пантини, 2006: 148), во трудот ќе го проследиме музичкото преоблекување во тонови на поезијата на Блаже Конески, Кочо Рацин, Петре М. Андреевски, Гане Тодоровски, Ацо Шопов и некои други истакнати македонски поети. Притоа нивните текстови ќе се проследат преку делата на композиторите

Томислав Зографски, Љубомир Бранѓолица, Тодор Скаловски, Димитрије Бужаровски и др. но и преку помладата генерација музичари на македонската сцена како групите Фолтин, Старовски итн.

Поради обемот на примерите од овој тип, нема да претендираме кон сеопфатен преглед на сета современа македонска поезија преточена во музика, туку потпирајќи се на избрани примери ќе се обидеме да утврдиме зошто некои песни се поподложни на музичка обработка од некои други, што е потребно за една песна да се преточи во друг медиум, дали музиката е само орнамент околу текстот на песната или пак мегафон кој ѝ дава гласност на поезијата, дали музиката ја приближува поезијата до публиката ...

д-р Александар Трајковски, Универзитет за аудиовизуелни уметности ЕФТА, Скопје

Приемот на музиката од македонските играни филмови од страна на публиката (постигнати ефекти од комуникацискиот процес)

Како составен дел од филмот, којшто е всушност аудио-визуелен медиум за масовно комуницирање, филмската музика може да се третира како своевидна форма на масовната комуникација - истата, ги содржи сите потребни елементи од комуникацискиот процес: комуникатори, порака, реципиенти и ефекти.

Говорејќи за еден таков комуникациски процес, каде што филмската музика се јавува како форма на комуникација, едно од суштинските прашања, е секако, прашањето за ефектите, односно за нејзиниот прием од страна на публиката - најчесто, тие се манифестираат по прикажувањето на филмот, и се вреднуваат по тоа дали музиката од конкретниот филм станува популарна и препознатлива помеѓу публиката, дали нејзини фрагменти се изведуваат и посебно од филмот (во форма на soundtrack) и сл.

Имајќи го предвид тоа, предмет на истражување на овој труд ќе претставуваат токму ефектите од комуникацискиот процес, каде форма на комуникација е музиката од македонските играни филмови. При тоа, трудот најпрво прецизно ќе ја дефинира нејзината улога во процесот на комуникацијата, а потоа, врз основа на спроведеното истражување, треба да покаже кои филмски музички теми го постигнале најголемиот ефект, односно наишле на најголем прием од страна на публиката, но и да презентира на кое ниво и во колкав степен музиката во македонските играни филмови комуницира со реципиентите (публиката). Клучни зборови: ефекти, комуникациски, процес, филмска музика.

д-р Биљана Рајчинова-Николова, Универзитет Сингидунум, Факултет за медиуми и комуникации, Белград

Кон спецификите на тријадата музика – филм - публика (музиката на Трајко Прокопиев во филмот „Фросина“)

Треба да се почувствува трансформацијата на одреден филмски инсерт во оној момент кога под него ќе се положи музика за да се сфати кои квалитети по себе и за себе ги носи синкретичниот феномен - филмот. Публиката, го прима

филмот синтетички, т.е во взаемно дејствување на сите негови компоненти и тоа визуелните, говорните и музичките. Обликот на филмот е целосен и има смисла ако тие компоненти дејствуваат на неговата содржина, на неговата идеја и на публиката. Овие размислувања глобално ја одредуваат релацијата музика-филм-публика. Предмет на истражување е да се истражи содржината и значењето на музиката во филмот, а со тоа да се дефинираат и начините на кои музиката и филмот влијаат врз публиката која е активна во процесот на перцепција и во процесот на креирање и ширење на значења. Хипотезата е дека музиката има строго одредена функција во филмот, а публиката согласно извршувањето на таа функција го вреднува филмот и создава значења. Целта на истражувањето е да се одреди улогата и функцијата на музиката во филмот, а со тоа да се одредат кои се спецификите и на музиката и на филмот, што музиката и филмот ги прават привлечни за публиката. Методологијата која ќе се применува е херменевтиката – толкувањето на значењата што се добиваат при интеграција и синтетичка анализа на поимите музика, филм, публика. Можност за реализација на целта е и анализа на музиката за филмот Фросина, создадена од доајенот на македонската музичка култура и уметност Трајко Прокопиев и на содржината на филмот Фросина, снимен по сценарио на Владо Малевски, а во режија на Воислав Нановиќ. Клучни зборови: музика, филм, публика, *Фросина*.

ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА, МЕДИУМИ, ПОПУЛАРНИ ЖАНРИ

м-р Весна Малјановска, МРТВ, Скопје

Застапеноста на балетската уметност на телевизиските екрани

Балетот како специфична форма на театарската уметност, која во себе го соединува танцот, музичките, сценско - сликарските елементи претставува интересен материјал за телевизиско емитување. Музичко - сценските дела во телевизискиот простор преку камерата добиваат нова видна позиција, визуелно поразлично и со поголемо значење. Присутноста на балетот во телевизиската програма може да се подели на балет преземен од театарската сцена, балети изведени во телевизиското студио, како и балетски корографии како дел од забавните содржини во телевизиските програми. Секоја од оваа поделба содржи и подетални увиди во изведбата и застапеноста на балетската уметност. Појавата на балетската уметност во Македонската телевизија е врзана со клучни моменти од развојот на телевизиската програма. Првото поцелосно програмско остварување е „Балетскиот концерт“ со солистите на Македонскиот народен театар реализирано на 13 мај 1961 година во Белградското телевизиско студио. Во пресрет на 70 годишнината од балетот се одлучив да направам преглед на балетската уметност во првите години од појавата на телевизискиот медиум кај нас. Текстот ќе се посвети на емисиите од почетоците на балетската уметност во македонскиот екран, анализирано од повеќе аспекти (балетски, научни, социјални и телевизиски).

проф. д-р Лозанка Пејчева, Институт за етнологија и фолклор со Етнографски музеј – Бугарска академија на науките, Софија

Илија Луков: амбасадор на бугарската песна надвор од Бугарија

Овој труд претставува активен терен на истражување на бугарската песна создадена надвор од границите на денешна Бугарија. Централен аспект на анализа е фокусиран кон творечката биографија на популарниот бугарски пејач Илија Луков, односно на неговиот репертоар и изведувачки стил. Посебен акцент од интерпретациската работа на Илија Луков ќе биде насочена кон популаризацијата на бугарската песна надвор од Бугарија, неговиот став кон публиката и перцепцијата или доживувањето на неговите песни и проекти од страна на публиката.

проф. д-р Венцислав Димов, Софиски Универзитет „Св. Климент Охридски“/Институт за истражување на уметностите – Бугарска академија на науките, Софија

Родно, народно, локално и популарно - осврти на медиумските слики за популарната и народната музика во Бугарија и Македонија

Трудот ќе ја побара, односно истражи врската претставена од организаторите на овогодишната конференција преку темата посветена на музиката помеѓу творецот и публиката. Истражувањето на темата е реализирано со посредство на социокултурните контексти и на медиумите. Ќе бидат претставени примери од популарната музика во медиумите од блиското минато (годините на социјализмот) и на современоста (од 1990-тите години на XX век до денес).

Како музичарите ги комбинираат локалните музички традиции со новините на популарната музика кои доаѓаат од Западот? Како медиумите ги восприемаат локалните варијанти на популарната музика? Има ли промена во односот на публиката кон таквите обрасци од различните периоди? Каква е улогата на тие промени во социјален и политички контекст од страна на власта или на медиумите? На овие прашања ќе се побараат одговори во овој труд, кој ќе направи сумирање на истражувањето во научни и медиумски дискурси. База на истражувањето се публикацииите од специјализираниот прес, аудио записи и медииска дистрибуција на музиката, работа на терен на авторот на актуелни музички настани во Бугарија и во Македонија.

м-р Елени Новаковска, НУ Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

Делувањето на забавниот оркестар и Биг- бендот при КУД „Македонка“ од Штип

Истражувањето на историјата на македонската џез и забавна музика, насочуваат на низа ансамбли и поединци кои придонеле за нејзиното создавање, перцепција, популаризација, интерпретација. Во контекст на зададената идеја на годинашната конференција, музиката помеѓу творецот и публиката, ќе се осврнеме на изведувачите како носители на авторовата идеја или нови творци во сферата на џезот. Трудот се однесува на реоткривање на делувањето на биг-бендот при КУД „Македонка“ од Штип. Создаден врз аматерска основа, но како прибежиште не само за љубителите на музиката туку и на оние кои кон музиката уметност ќе го насочат својот професионален развој, тој со своето делување ќе прерасне во расадник на значајни музичари од македонската џез сцена.

**д-р Јулијана Папазова, ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“/ ФМУ, Скопје
/м-р Дојрана Прокопиева, Завод Друга годба, Љубљана**

Алтернативната музичка сцена во Љубљана и Скопје

Истражувањето посветено на алтернативната музичка сцена во Љубљана и во Скопје има три главни фази на работа: музиколошка анализа на алтернативната сцена во два историски периоди: на 1980-тите години и периодот по 1991 година; анализа на продукциските и организациските практики на алтернативните музички настани (на пример фестивали, концерти); реализирање на концерт на млади алтернативни бендови од Скопје и Љубљана. Целта на истражувањето на алтернативната музичка сцена во Љубљана и во Скопје е да се добие увид на неколку работи – видови музички комуникации, места на промоција, начин на организирање концертни или слични културни настани поврзани со алтернативната сцена.

СПИСОК НА УЧЕСНИЦИ НА „СТРУШКА МУЗИЧКА ЕСЕН“ – 2018

Име и презиме	Институција	Контакт адреса
Ангелов Горанчо	УГД - Штип, Факултет за музичка уметност	goranco.angelov@ugd.edu.mk
Беќири-Вула Лејла	Нов Бугарски Универзитет, Софија	lejla_beqiri@hotmail.com
Велев Илија	УКИМ- Скопје, ЈНУ Институт за македонска лите – ратура	ilijavelev@yahoo.com
Гелебешев Глигор	ДМБУЦ „Илија Николовски -Луј“, Скопје	gligorg@gmail.com
Гулевски Игор	Храм „Пресвета Богородица“, Битола	igulevski@yahoo.co.uk
Делиниколов Костадин	Музиколошки институт Детмолд/Падерборн	kostadindelinikolov@yahoo.de
Димов Венцислав	Софиски Универзитет „Св. Климент“, /Институт за истражување на уметностите-Бугарска академија на науките, Софија	vdimov.fjmc@gmail.com
Жабева-Папазова Јулијана	ДМБУЦ „Илија Николовски- Луј“ / ФМУ, Скопје	jzabeva@yahoo.com
Жантевска-Пејиќ Златица	ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“, Скопје	dmbuc.zpejic@gmail.com
Јовиќ Тихомир	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје Факултет за музичка уметност, Скопје	tihojovik@yahoo.com
Костоска-Пенева Викица	ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“, Скопје	dmbuc.vkostoska@gmail.com
Коџабашија Јане	Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје	jane.kodjabashija@gmail.com
Малјановска Весна	МРТВ, Скопје	maljanovska@yahoo.com
Мариноска Ана	Институт за македонска литература, УКИМ	martinoskaana@gmail.com
Настов Зоран	Универзитет Гоце Делчев, Штип	zoran.nastov@gmail.com
Нечевска-Јосифова Павлина	ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“ Скопје	njosifova@hotmail.com
Новаковска Елени	НУ-НУБ „Св.Климент Охридски“, Скопје	<u>eleninovak@gmail.com</u>
Павловска Шулајковска Мирјана	ДМБУЦ „Илија Николовски- Луј“, Скопје	mirjanasulajkovska@yahoo.com
Пејчева Лозанка	Институт за етнологија и фолклор со Етнографски	lozanka.peycheva@gmail.com

	музеј-Бугарска академија на науките, Софија	
Прокопиева Дојрана	Завод Друга годба, Љубљана	dojrana@gmail.com
Рајчинова-Николова Билјана	Универзитет Сингидунум, Факултет за медиуми и комуникации, Белград	b_rajcinova@yahoo.com
Трајковски Александар	Универзитет за аудио- визуелни уметности ЕФТА, Скопје	aleksandar23mk@yahoo.com

Сојузот на композиторите на Македонија е основан во 1947 година како невладина и непрофитна организација. Членови на СОКОМ се композитори, музиколози и етномузиколози. Главни активности на СОКОМ се:

Издаваштво. До денес СОКОМ има издадено над 100 носачи на звук со дела од македонски композитори. Има издадено, и над 1000 наслови разновидна музичка литература: партитури, професионални и едукативни книги од македонски композитори и музиколози. СОКОМ е издавач и на единственото професионално музиколошко списание во Македонија „Музика“, што како посебна деривација излегува и на англиски јазик – „Macedonian Music“. Последниве години СОКОМ развива и дигитално издаваштво. Голем дел од публикациите на СОКОМ се достапни преку веб страната на СОКОМ (www.sokom.com.mk).

Концертна активност. СОКОМ во текот на речиси шест и пол децении постоење разви богата концертна активност организирајќи концерти со македонска музика во земјава и странство. На таков начин стана главен промотор на македонската музичка култура.

Фестивали. СОКОМ е организатор на најобемното претставување на македонското музичко творештво – фестивалот „Денови на македонската музика“ што се одржува од 1978 година. Фестивалот се одржува кон крајот на месец март и почетокот на април. Во текот на десетината дена од неговото одржување се презентира најновото творештво на македонските композитори, како и дел од антологиските дела од нашата музичка историја. Последниве години на ДММ учествуваат и реномирани странски уметници и ансамбли. СОКОМ ја организира и музичко-научната манифестација „Струшка музичка есен“. Во текот на септември во Струга повеќе од три и пол децении македонските и светските музиколози, етномузиколози, музички медијависти и педагози ги изложуваат своите сознанија од областа на македонската музичка традиција, средновековното музичко минато и современата музичка култура на Македонија.

Меѓународна соработка. Сојузот на композиторите на Македонија остварува значајна меѓународна активност на планот на презентирањето и афирмирањето на македонската музичка култура. Во изминатите децении се одржани многубројни концерти во странство со дела од македонски автори. Во текот на 2008 година СОКОМ беше домаќин на Првиот симпозиум на ICTM Студиската група за музика и танц во Југоисточна Европа на која учествуваа над 50 учесници од целиот свет.

Министерство за Култура на Република Македонија

СОЈУЗ НА КОМПОЗИТОРИТЕ НА МАКЕДОНИЈА

„Максим Горки“ бр. 18, 1000 Скопје, Македонија

Тел. ++389 2 3165 854

Тел/факс ++389 2 3119 824

E-mail: sokom@sokom.mk

www.sokom.mk